

ESBÓS BIOGRÀFIC I PERFIL IDEOLÒGIC DE FELIPE M. IGUAL, MAGISTRAT DE L'AUDIÈNCIA DE CATALUNYA DURANT EL REGNAT DE FERRAN VII

*per Francesc Amorós i Gonell
(Indice Histórico Español, Universitat de Barcelona).*

L'objectiu d'aquest article és publicar en primícia i per primera vegada, els trets biogràfics essencials d'un personatge que, sense que hagués adquirit un notable relleu personal, desenvolupà la seva activitat judicial i política en una època crucial de la nostra història durant el primer terç del segle XIX.

Ultra el seu interès per a la història política de Catalunya, aquesta contribució pren un relleu especial ja que s'ha pogut penetrar en el món privat i personal d'un obscur funcionari, magistrat de l'Audiència de Catalunya, que finalitzà la seva carrera política com a governador civil de Barcelona arran de les famoses "bullanges" revolucionàries de 1835.

Això ha estat possible gràcies a unes primeres informacions subministrades per un descendent de la mateixa família, el Sr. Fernando Igualt Ansted, natural de Xile¹. La posterior localització del testament i de l'inventari de béns del mateix magistrat efectuat després de la seva mort, així com la consulta dels expedients de l'Archivo Histórico Nacional de Madrid i de la Reial Audiència de Catalunya, han servit per aplegar les poques dades biogràfiques, desconegudes gairebé en la seva totalitat fins al moment present.

A.C.A.= Arxiu de la Corona d'Aragó (Barcelona).

A.H.M.B.= Arxiu Històric Municipal de Barcelona.

A.H.N.= Archivo Histórico Nacional de Madrid.

A.H.N.B.= Arxiu Històric Notarial de Barcelona.

1. El Sr. Fernando Igualt Ansted, ex-notari de l'illa de Pasqua (Xile), i notari en exercici a la ciutat xilena de Los Andes, és descendent de la família de Baltasar Martín Igual.

FELIPE MARTÍN IGUAL (o YGUAL)² nasqué vers el 1772 a la petita vila de Pedrosa del Rey, municipi de la província de Valladolid, situat a la línia de la seva província, prop de la ciutat de Toro. Pertanyia al partit judicial de Tordesillas, diòcesi de Zamora. De l'origen i condició paternes, no se'n diu res. Se sap , això sí, que era fill de FELIPE MARTÍN i de BERNARDA IGUAL. Foren germans seus , vivents quan féu testament el 1837: Manuel, Antonio, Maria Antonia, Bernarda i Manuela. Un altre germà , Mauricio - llavors ja difunt- havia estat rector de la parròquia de Castrillo, bisbat d'Astorga. Segons es desprèn del mateix testament, els germans vivien a la ciudad de Toro. Entre els nebots beneficiaris destaca Baltasar Martín Igual, segons sembla fill de Manuel Martín Igual, emigrat feia pocs anys a les costes de Xile. Cal remarcar que Felipe va adoptar el cognom matern, així com també el nebot Baltasar i la seva descendència xilena. El motiu resta inexplicat, així com també la procedència social i geogràfica de la mare , Bernarda. Curiosament, a Barcelona hi hagué un poeta, Manuel-Andrés Igual, que visqué durant el primer terç del segle XIX. Publicà obres des de 1802 a 1837, alguna de les quals era en català.

La seva activitat judicial degué començar durant el regnat de Carles IV, ja que en el full de serveis de 1833 consta que, abans del 1808, havia exercit durant dos anys la jurisdicció reial ordinària a la ciutat de Huete (Cuenca) amb diverses importants comissions. Aquest fet li valgué la incorporació al Col·legi d'Advocats de Madrid ("abogado de los reales consejos").

Segons el mateix full de serveis, tingué una molt activa participació en la Guerra de la Independència, durant el període 1808-1813. Ja en els seus inicis i "a sus espensas" (sic) s'incorporà successivament als exèrcits de Castella, Navarra, Andalusia i centre. Durant la campanya ocupà càrrecs de gran responsabilitat dins l'àrea de la hisenda militar (hospitals militars, subsistències i vestuaris) al front de les divisions d'artilleria i cavalleria del segon i tercer

2. A.H.N.B.: Notari Ramon Sanpons, Manual a. 1843, fols. 310-314 v. El testament fou fet davant el notari Francesc Xavier Marfà, que morí abans que el testador. L'inventari de béns continua a a. 1844, fols. 19v-20.

exèrcits, i sota les ordres de diversos intendants. Entre els papers que deixà en la seva mort, s'esmenten una carpeta amb documents referents al "Cantón de Vélez Rubio" (on destacà durant la contesa defensant uns magatzems enfront l'enemic) i uns papers "relativos a los hospitales de Monóvar", ambdós casos de 1811. Fou precisament a causa d'unes greus lesions, que sofrí en la retirada de Cúllar (Granada), que va perdre definitivament bona part dels sentits de l'oïda i de la vista. L'any 1813 ocupà altres càrrecs importants com els de Fiscal de Salines, Intendent d'Andalusia, Assessor de Rendes i Jutge d'Alçada. Fou nomenat, a més, magistrat interí de l'Audiència de Sevilla (9 de setembre de 1813)³.

Per tant cal pensar que les seves responsabilitats futures en el món de la judicatura tingueren molt a veure amb els mèrits concrets durant la guerra del 1808, circumstància ben comuna en altres casos similars⁴. En el seu testament fa una deixa de 60 rals de billó a favor de "las viudas e hijos de los que murieron en la Guerra de la Independencia"⁵.

A través dels registres consultats de l'Audiència de Catalunya, tampoc no he detectat cap referència a la seva ideologia política ni del seu possible afrancesament, llevat de la seva afecció per la llengua i literatura en francès que he observat en la seva biblioteca privada, i el fet ben significatiu del seu pas de l'Audiència de Sevilla a la de Barcelona, el 1815, que més aviat fa pensar en un ascens que no pas en un trasllat forçós. Tampoc no deuria d'ésser suspecte de constitucionalisme, atès que no el van afectar les mesures repressives en aquest sentit dictades per l'absolutisme més intransigent que es van instaurar un cop acabada la guerra.

De la situació que visqué la Reial Audiència de Catalunya durant i després de l'ocupació francesa, en parlà abastament M. A. Pérez

3. *Ibidem.*, fols. 380 i 353 v. L'inventari corresponent a l'a. 1843, fols. 315v- 393. A.H.N. : Fondos contemporáneos Ministerio de Justicia. Leg. 4518, núm. 4171. El Dr. Pere Molas i Ribalta facilità la font a l'autor.

4. P. MOLAS: "L'Audiència de València de 1808 a 1814". *Estudis* (València), núm. 10 (1983). Idem: "L'Audiència de València durant el regnat de Ferran VII". *Afers*, núm. 2 (Hospitalet), 1985. A.H.N.: *Ibidem.*

5. A.H.N.B.: *Ibidem*, fol. 313 v. A.H.N.: *Ibidem*.

Samper ja fa uns anys ⁶, i en remarcà la resistència dels seus membres a acceptar les noves autoritats judicials. Molts foren represaliats i aquells que rebutjaren el jurament exigít pels francesos foren deportats a Perpinyà. Mentrestant, a Catalunya s'establiria una Audiència afrancesada, integrada naturalment per magistrats afectes al nou règim. Amb el final de la guerra i amb el retorn a l'Àntic Règim amb la persona de Ferran VII, la Reial Audiència de Catalunya tornaria als plantejaments tradicionals. El regent Olea continuà al front de l'Audiència. I pel que fa a les places d'oïdors, alcaldes del crim i fiscals sofriren una pregona transformació i renovació que fou duta a terme a base de nombroses noves incorporacions. Aquest fou el cas — ja assenyalat per Pérez Samper en aquell treball — de Felipe M. Igual, procedent de l'Audiència de Sevilla, que s'incorporà en la nova audiència com un dels cinc Alcaldes del Crim (13 de març 1815)⁷. Vuit mesos més tard (16 de novembre de 1815), seria ascendit a President de la Sala del Crim⁸. De tota manera, no és segur que conservés aquest rang, ja que un any més tard (14 de novembre de 1816) el seu nom només és esmentat simplement com a "ministro". Dels anys següents (1817 a 1819), curiosament el seu nom no apareix en els llistats dels expedients. És més, el 16 de març de 1817 consta com a Governador de la Sala del Crim, Pedro José de Mendiña¹⁰, càrrec que conservava encara el gener de 1818 ¹¹. Ignacio M. de Higuera (25 de setembre de 1817) apareix com a fiscal del Crim¹².

Tot fa pensar que la seva activitat no es desenvolupà amb normalitat durant tot el "Sexenni absolutista" (1814- 1820), qui sap si alterada per la fracassada revolta de civils i militars d'inspiració constitucional i encapçalada per Luis Lacy (1817), amb les

6. M. A. PÉREZ SAMPER: "La Real Audiencia de Cataluña durante la guerra de la Independencia". *Pedralbes* (Barcelona), núm. 2 (1982), 177-209.

7. A.C.A., Reial Audiència, Expedients, reg. 1413, fols. 95-95 v. També a PÉREZ SAMPER, *op. cit.* pàg. 206.

8. A.C.A., Reial Audiència, Expedients, reg. 1413, fol. 541 v.

9. A.C.A., Reial Audiència, Expedients, reg. 1414, fol. 545 v.

10. A.C.A., Reial Audiència, Expedients, reg. 1415, fol. 133.

11. A.C.A., Reial Audiència, Expedients, reg. 1416, fol. 25 v.

12. A.C.A., Reial Audiència, Expedients, reg. 1415, fol. 467.

consegüents depuracions polítiques i judicials. El 1820 el trobem exercint de forma interina el càrrec de magistrat, d'acord amb el que havien decretat les Corts l'1 de novembre de 1820. Fins que el 4 de març de 1821 el rebria en propietat segons una terna escollida per Ferran VII ¹³. Cal esmentar que l'1 de gener de 1820 es proclamava altre cop la Constitució de 1812, iniciant-se així l'anomenat "Trienni constitucional" (1820- 1823), amb les sublevacions de Galícia, Astúries, Múrcia, Saragossa i Barcelona, per la qual cosa Ferran VII s'hagué d'avenir a admetre les reformes de la Constitució amb un retorn al liberalisme. Per tant, Felipe M. Igual, degué conservar el seu càrrec d'Alcalde del Crim per no haver destacat per la seva actuació pro-absolutista en l'etapa anterior i es mantingué en la Sala del Crim.

Fou, però, quan les Corts liberals amb el rei es trobaven a Sevilla, i després de l'arribada dels exèrcits dels Cent Mil Fills de Sant Lluís a les envistes d'Andalusia, i davant la negativa de Ferran VII de traslladar-se a Cádiz, aquelles Corts acordaren declarar el rei inhabilitat per al desenvolupament de les tasques de la Corona i el nomenament d'una Regència formada per Valdés, Ciscar i Vigodet. El 3 de juliol de 1823, Felipe M. Igual, juntament amb d'altres magistrats de l'Audiència de Catalunya "confirmaban el decreto de las Cortes de Sevilla sobre el impedimento moral del Rey a fin de nombrar un regente provisional"¹⁴.

Probablement aquesta darrera presa de posició política fou decisiva per al futur de la seva trajectòria professional dins l'Audiència. Amb la "Dècada Ominosa" (1823- 1833), la seva carrera dins la magistratura havia de quedar definitivament truncada : a finals d'octubre del mateix any, Felipe M. Igual era depurat i separat del càrrec d'Alcalde del Crim ¹⁵. Segons sembla va apel·lar per dues vegades la decisió dels tribunals, ja que l'any següent (1824), el rei Ferran VII confirmava en segona instància la "impurificación de Felipe Martín Igual, alcalde del crimen que era de esta Audiència en

13. A.C.A., Reial Audiència, Officialium , núm. 1465 (a. 1814-1822), fols. 167- 167 v.

14. A.C.A., Reial Audiència, Expedients, reg. 1421, fols. 135 v -136. A.H.N.: *Ibidem*.

15. A.C.A., Reial Audiència, Expedients, reg. 1422 (a. 1832 bis.).

marzo de 1820”, i per tant només podrà percebre la meitat del sou que gaudia ¹⁶. Se li denegava (30 agost de 1824) la reposició al mateix càrrec que havia vingut ocupant. Cal fer esment que el 1820, un magistrat a l’Audiència de Catalunya cobrava un sou anual de 24 mil rals de billó, mentre que el regent en percebia 36 mil i un relator, 10.376 rals ¹⁷.

Examinant els expedients de la Reial Audiència d’aquest decenni, F. M. Igual no apareix ocupant cap càrrec dins l’audiència catalana. Així el 24 de gener de 1830, fou nomenat Francesc Foix com a Alcalde del Crim en substitució d’Anastasi Pinós, mort, i fou rebutjada la sol·licitud presentada per Pau Durán ¹⁸. En general es pot dir que el decenni absolutista significà per a molts personatges de la magistratura espanyola la pèrdua de llurs càrrecs, l’exili, i per a alguns l’esperança que els arribés la purificació. Com a dades significatives d’aquest període absolutista caldria remarcar la creació de la Superintendència General de Policia del Regne, amb una política de major duresa contra els liberals, i les crisis de 1826- 1827, que a Catalunya rebria la denominació de guerra dels “Malcontents”. I els conflictes de 1830- 1831, promoguts pels liberals, com fou el cas de Milans del Bosch, que acabà amb rotund fracàs.

La seva activitat professional — i per tant remunerada— durant aquest llarg període de separació del servei com a jutge ens és desconeguda. Però segons es desprèn de l’inventari béns i valors, certament abundants, que deixà a la seva mort, tot fa pensar que es dedicà a algun tipus d’activitat rendista o inversora, a jutjar pels nombrosos “vales reales no consolidados”, es a dir títols de propietat, tots ells de creació de 1824, a més a més d’abundant moneda” ¹⁹.

També és del final d’aquest dècada de repressió (1832), encarnada pel Comte d’Espanyac, l’emigració cap a Amèrica, concretament a

16. A.C.A., Reial Audiència, Expedients, reg. 1423, fols. 367 i 397.

17. A.H.M.B., Cadastre personal, a. 1835 (full solt referent a advocats i magistrats de 1820. *Relación de los individuos de esta Audiencia territorial, con expresión del sueldo líquido que perciben y de lo que se les descuenta por razon de Montepío y de contribución ordinaria de cuatro por ciento.*

18. A.C.A., Reial Audiència, Expedients, reg. 1429, fols. 35-35 v.

19. A.H.N.B., Ramon Sanpons, Manual a. 1843, fols. 352- 352 v.

Xile, del seu estimat nebot Baltasar Martín Igual, “natural y residente en ésta” (Barcelona) ²⁰. Aquest, tal com ja s’ha dit anteriorment, esdevingué un poderós propietari de mines de plata a la zona xilena de Copiapó. Curiosament, entre les cartes conservades en l’inventari del seu oncle Felipe , s’esmenten les del Sr. Mariano y Castro “escritas desde Málaga, Gibraltar y Copiapó” ²¹.

La seva rehabilitació política no arribaria fins després de la mort de Ferran VII (setembre de 1833), i més concretament durant els primers anys de la Regència de la reina Maria Cristina, ocuparà (15 de gener de 1834) un càrrec oficial: serà el de Sots-delegat substitut de Policia del Principat — tindrà per tant al seu càrrec bona part de l’ordre públic—, encara que continuarà essent considerat “ministro cesante” de l’Audiència de Catalunya ²². Pocs dies abans, però, del seu nomenament com cap superior de policia de Catalunya, a Barcelona hi hagué una gran manifestació popular que, segons sembla, volia exigir del capità general, Manuel Llauder, “no diese posesión a los Gobernadores Civiles electos hasta que hubiese decidido la Corte acerca de su esposición (sic)” ²³.

Pocs mesos més tard (19 de juny de 1834), hi ha constància que fou cessat en les seves responsabilitats com a Sots-delegat de policia, mantenint però el càrrec de governador civil de Barcelona (que ho era des de l’11 de gener de 1834), i fou substituït per Joaquín de Ayerbe, el qual destacaria com a tal en els luctuosos esdeveniments ciutadans posteriors ²⁴.

Com ja s’ha avançat, de la mà del capità Llauder, el 22 de maig de 1843, ocupava el càrrec de governador civil de Barcelona, en una època marcada pels grans conflictes de la guerra civil entre carlins i liberals, l’epidèmia del còlera (agost de 1834) i especialment les famoses “bullanges” de 1835. Anys especialment difícils que

20. Segons el passaport lliurat a Barcelona (14 de juliol de 1832) i signat per José Víctor de Oñate, llavors Sots-delegat principal de policia a Barcelona. Fotocòpia cedida pel Sr. Fernando Igualt Ansted.

21. A.H.N.B., Ramon Sanpons , Manual a. 1843, fol. 380.

22. A.C.A., Reial Audiència, Expedients , reg. 1513, fols. 21 v - 22.

23. VÍCTOR BALAGUER: *Historia de Cataluña y de la Corona de Aragón*. Barcelona, 1863. Pàg. 588.

24. A.C.A., Reial Audiència, Expedients, reg. 1513, fols. 159-159, v. A.H.N.: *Ibidem*.

arrossegarien fatalment Felipe M. Igual a la seva desaparició del mapa judicial i polític de Catalunya.

Els fets revolucionaris produïts a Barcelona, la nit del 25 de juliol de 1835, amb la crema dels convents barcelonins de Sta. Caterina, St. Josep, St. Agustí i el Carme, i la mort d'alguns religiosos, posaren de manifest la passivitat no solament del capità general, Manuel Llauder, sinó la del governador civil, Felipe M. Igual, malgrat els esforços de Joaquín Ayerbe ²⁵. Després d'aquests fets revolucionaris es publicà una duríssima proclama contra els autors de les "bullangues", anunciant l'entrada del capità general Llauder per aplicar un càstig severíssim. Aquesta proclama anava signada pel cap militar, Cayetano Saquetti, i pel governador civil, Igual. Naturalment fou rebuda amb crits de protesta ²⁶. L'endemà, pressionat per una comissió de fabricants, el governador Igual publicà un ban ordenant que tallers i fàbriques d'obrir les portes per tal d'evitar aldarulls ²⁷.

És més, un testimoni coetani citat a l'obra de A. M. Garcia Rovira, tractava el governador civil Felipe M. Igual en aquelles circumstàncies com a persona incompetent "cuyas facultades consisten únicamente en cobrar el sueldo y vestir el uniforme del ramo" ²⁸. De tota manera, aquest judici pot ésser una mica injust i precipitat, si es considera que, des del gener al maig del 1834 hi hagué successivament tres governadors civils (Antoni Barata, Fernando Chávez i Felipe M. Igual), i que la funció d'aquest càrrec estava supeditada al capità general, el vertader garant i executor de l'ordre públic a través de l'exèrcit, i per tant el governador veia molt limitada la seva capacitat d'iniciativa personal ²⁹.

Els aldarulls i els greus problemes d'ordre públic no acabaren així per al governador Igual. En represàlia als fets del 25 de juliol, el capità general Llauder envià les tropes sota el

25. BALAGUER: *op. cit.*, pàg. 599.

26. *Ibidem.*, pàg. 600.

27. A. M. GARCIA ROVIRA: *La revolució liberal a Espanya i les classes populars (1832-1835)*. EUMO. Vic, 1989, pàg. 293.

28. *Ibidem.*, pàg. 393, nota 86.

29. Aquí recullo unes sugerències apuntades pel prof. Manuel Risques.

comandament del general Pere Nolasc Bassa, i per intentar de desarmar la milícia, quan la seva residència fou assaltada per la multitud que l'assassinà a trets i llençaren el seu cos a la foguera públicament (5 d'agost). La multitud assaltà i destrossà l'interior de la seu de la sots-delegació de la policia a Barcelona, situada a la Rambla. La multitud exigí a crits la dimissió del pobre governador civil, Felipe Martín Igual, que acceptà immediatament (11 agost de 1835)³⁰. El seu lloc fou ocupat per Josep Melcior Prat, secretari de governació i home de tarannà liberal³¹. L'endemà mateix la multitud cremaria també la fàbrica Bonaplata, la primera que havia introduït les màquines de vapor com a força motriu.

Llauder, fugint de la hostilitat general, fugí de Barcelona en direcció a França, abandonant el càrrec que ocupà Pere M. Pastors. Felipe M. Igual ja mai més no ocuparia altre càrrec públic. Els mateixos expedients de la Reial Audiència no esmenten el seu nom al llarg dels anys següents fins a la seva mort. Solter, envellit i possiblement amb la salut malmesa pel seu infortuni personal, i per "erupciones cutáneas y dolores reumatológicos y artrítico-gotosos" (segons s'indica en el full de serveis de 1829). La realitat és que, només dos anys després (1837), feia testament a Barcelona, tal com anteriorment s'ha esmentat. Morí a l'edat aproximada de 71 anys, a la mateixa ciutat el 1843, en una casa de dues plantes, de lloguer, situada a la mateixa actual plaça de la Verònica (carrer d'Avinyó), cantonada amb el desaparegut carrer de l'Ecce Homo. Llegà els seus béns als seus germans encara vivents i nebots³².

Consta que tingué criats, a part la senyora Angela Oliver, que vivia a la mateixa casa i a qui fa una petita deixa. La cambra en què finà li servia de dormitori i de despatx, i era on tenia la biblioteca. Allí guardava l'uniforme de governador civil³³. L'inventari ens

30. BALAGUER, *op. cit.*, pàg. 611. A.H.N.: *Ibidem*.

31. GARCIA ROVIRA, *op. cit.*, pàg. 340.

32. A.H.N.B., Ramon Sanpons, Manual a. 1843, fols 329 i 381 v.

33. *Ibidem.*, fol. 329: "Uniforme de Gobernador Civil compuesto de casaca y calzón corto de casimir blanco, un corte de chaleco de terciopelo negro, dos pares de medias de estambre". I més endavant esmenta les xarretes de plata, corbatí blanc, un bastó de carei amb puny d'or i una espasa de puny daurat i nàcar, i una altra amb puny d'acer.

retrata un home que, a part de la lectura, el teatre i l'òpera, deuria tenir certa debilitat pel joc de cartes (en tenia vuit baralles) i pel tabac (deixà cinc broquets de fumador), així com també uns quants barrilets de vi bo. Deixà nombrosos “vales reales no consolidados”, de data de 1824 i força quantitat de diners. I una biblioteca d'uns set-cents volums, corresponents a unes tres-cents trenta obres, que llegà al seu nebot, Baltasar Martín Igual, llevors resident a “las costas de Chile”, i que després es faria amb una sòlida posició dins el món de la mineria de plata a la regió xilena de Copiapó ³⁴. Baltasar, que havia sortit de Barcelona als 20 anys en direcció a Hamburg ³⁵ per territori francès, i a bord del vapor hamburguès “Leopard” es traslladaria a Amèrica el 1832. Allà s'emparentaria amb la família del general Nicolás Vega, que lluità en la guerra de la independència a favor de les forces americanes ³⁶.

El següent inventari ens mostra un personatge molt curiós i preocupat per totes les branques del saber humà, d'humanitats i de ciències. En especial el dret, per professió, i seguidament la literatura i les llengües, especialment el francès, així com també la filosofia i la història. És també a través del full de serveis de 1833 que sabem que Felip M. Igual era membre de les Acadèmies de Jurisprudència pràctica, de Disciplina eclesiàstica, de Litúrgia i Sagrats Cànon, establertes a San Isidro de Madrid ³⁷. Els interrogants indiquen lectures dubtoses en l'original. L'ordenació no és alfabètica ni per autors.

34. SERGIO VILLALOBOS: *Origen y ascenso de la burguesía chilena*. Editorial Universitaria. Santiago de Chile, 1987. Pàg. 49.

35. Segons consta en el passaport de 1832. La professió de Baltasar M. Igual era “comercio”. Arribà a Bordeaux per embarcar-se, el 10 d'agost de 1832.

36. Informació cedida pel Sr. Fernando Iguale Ansted.

37. A.H.N.: *Ibidem*.

Retrat d'època de Don Felipe Martín Igual, propietat d'una branca de la família resident a Santiago de Xile.
(FOTO: FERNANDO IGUALT ANSED, 1992)

Relació d'obres que constituïen la biblioteca particular de Felipe Martín Igual

1. AGRICULTURA

Memorias de agricultura

2. ANTROPOLOGIA

VICENTE ADAN (?): *Lecciones de antropología.*

JOVELLANOS: *Informe sobre juegos, espectáculos y diversiones públicas.*

3. ARQUITECTURA

Elementos de arquitectura civil.

4. BOTÀNICA

PLENTS (?): *Elementos de la nomenclatura botánica (traducido por Bahy).*

5. CALIGRAFIA

STIRLINCH: *Nuevo método de caligrafía.*

STIRLINCH: *Método para aprender á escribir en pocas lecciones.*

6. COMERÇ

Essai sur la tenue de Commerce.

Essay sur le Commerce.

38. A.H.N.B., Ramon Sanpons, Manual a. 1843, fols. 353- 381. La classificació sistemàtica per matèries és obra de l'autor.

Segons informació rebuda del Sr. Fernando Igualt (maig 1992), sembla que la gairebé totalitat de dita biblioteca fou cedida a la "Escuela de Minas" de Copiapó (avui dia Universitat de Atacama). Copiapó era llavors la capital d'una important regió minera.

Código de comercio de Francia.

BILLANA: *Lecciones de comercio.*

Exercice du Commerce.

☞ *Discurso sobre el fomento de la industria popular.*

7. DRET

GASPARRO: *Instituciones criminales.*

PEREAN: *Elements de legislation naturelle.*

Nouvelle legislation de l'impôt et de credit publich.

SELVAGIO: *Instituciones canónicas.*

Tratado de policía general.

Manual de práctica forense.

☞ BURLEMAGNI: *Elementos de derecho natural.*

VOUMIN (?): *Compendio de los principios de Administración.*

ROGRON: *Code civil espliqué.*

CAVALLARIO: *Instituciones juris canonici.*

BERNARDI: *Histoire de droit publich et privé de la France.*

SELVAGIO: *Institutiones canonicae.*

Código de comercio.

ARO Y RODRÍGUEZ: *Instituciones de derecho civil de Castilla.*

☞ BOSCH: *Sumari dels novissims títuls de Catalunya, Rosselló y Serdeña.*

Fuero Real de España.

Ordenanzas de la Real Audiencia de Cataluña.

Fuero de Villadiego.

Ordenanzas de Bilbao.

Ius et costumes de la Mar.

Manual teórico-práctico de los juicios de inventario y

partición de herencias.

ROGRON: *Code de procedure civile.*

✓ LLORENTE: *Discursos sobre la Constitución religiosa.*

✓ CASTRO: *Discursos críticos sobre las leyes.*

✓ Código penal español decretado por las Cortes.

✓ Tratado jurídico-político sobre presas de mar.

✓ HEIENECCIO (?): *Elementa iuris.*

Código de comercio en Francia.

✓ VECARIA: *Tratado de los delitos y las penas.*

L'esperit des lois (de MONTESQUIEU ?).

Commentaire sur le Code criminel d'Angleterre.

Essay sur la politique en la legislation des Romans.

Extrait de Droit (?) de la France.

✓ MELATO: *Observaciones pacíficas sobre la potestad eclesiástica.*

✓ Reales Órdenes del Colegio de Procuradores de Barcelona.

✓ Reglamento para las Audiencias y demás tribunales de la Monarquía española.

PESTEL: *Les fondements de la jurisprudence naturelle.*

Proyecto de Código de procedimiento criminal.

Proyecto de Código Penal.

Proyecto de Código Civil.

✓ DOU: *Instituciones del derecho público general de España.*

Diario práctico-jurídico manual.

LÓPEZ DE VERGARA: *Ilustración y adiciones a la práctica judicial.*

✓ POSADILLA: *Práctica criminal.*

SALAZAR: *Práctica de substanciar pleitos.*

THOS (?): *Tratado de cabrevación.*

✓ GIBERT: *Artis notariae.*

MARTEL: *Forma de celebrar Cortes en Aragón.*

Ordenanzas de Madrid, Toledo y Sevilla.

SALCEDO: *Estrato de residencia de jueces.*

✓ VERNI: *Instituta civil y real.*

- ☞ PEGUERA: *Práctica de celebrar Cortes.*
- ☞ CORNEJO: *Diccionario del derecho (?) Real de España.*
- ☞ *Formulario de Chancillería de Valladolid.*
- ☞ MATEU: *De re criminali.*
- ☞ *Novísima Recopilación de las leyes de España.*
- ☞ LA CAÑADA: *Instituciones de los juicios civiles.*
- ☞ PÉREZ: *Ordenanzas de Castilla glosadas.*
Ordenanzas de Marina.
- ☞ GONZÁLEZ TÉLLEZ: *Commentaria in quinque libris decretalium.*
- ☞ *Leyes de las Partidas con su índice alfabético y el repertori de las mismas.*
- ☞ FONTANELLA: *Tractatus de pactis nupcialibus.*
- ☞ MOLINA: *De primogetura.*
Leyes de las Partidas en siete tomos.
- ☞ ROJAS: *Tractatus postumus de incompatibilitate.*
- ☞ *Constituciones de Cataluña.*
- ☞ PÉREZ: *Instituciones imperiales.*
Teoría de las Cortes.
Principios de derecho político.
- ☞ MARINA: *Ensayo histórico-crítico sobre la antigua legislación.*
- ☞ *Colección de Decretos de Cortes.*
Autos acordados de las leyes de recopilación.
Recopilación de las leyes.
- ☞ DUMONT: *Tratados de legislación civil y penal.*
- ☞ *Colección de Decretos de S. M. desde el año mil ochocientos catorce á mil ochocientos treinta y quatro. Con un índice de los doce primeros tomos. Apéndice a los cuatro tomos primeros.*

Constituciones de Cataluña (Traducidas por Vives).
Disposiciones del ramo de pósitos.
Colección de causas célebres.
GUTIÉRREZ: *Práctica criminal.*

8. ECONOMIA I FINANCES

P. GIL: *Memoria expositiva de la empresa de salinas que fué del Principado de Cataluña.*

RIBERA: *Tablas de moneda.*

CABARRÚS: *Cartas.*

Systeme general des finances.

WAR: *Proyecto económico.*

Reducción de monedas.

MOREAU DE JONNES: *Estadística de España.*

FLORES ESTRADA: *Cours eclectique d'économie politique (Traduit per Galibert).*

Instrucción general de rentas de 1816.

POSADILLA: *Rentas reales.*

9. ESGLÉSIA I RELIGIÓ

Concilio de Trento.

MELATO: *Observaciones pacíficas sobre la potestad eclesiástica.*

Informe de la causa hecha por la Inquisición contra Fray Froylán Dias.

Disertaciones de la potestad de gobernar la Iglesia.

BOSSUET: *Defensa de la Asamblea del Clero de Francia.*

BERTI: *Compendio de la Historia Ecclesiastica.*

Histoire de l'origine et du progres des revenus ecclesiastiques.

MARTINI: *Instrucciones morales de los sacramentos de la Iglesia.*

ADVOCAT: *Tractatus de Concilii en genere.*

VERTI: *Compendio de la Historia eclesiástica.*

DUEREUX: *Historia eclesiástica.*
Oraciones fúnebres.
Abregés de l'origine de tous les cultes.
La España bajo el poder arbitrario de la Congregación
Apostólica.
Novum Testamentum vulgati disionis.
BOSSUET: *Historia de las variaciones de las Iglesias*
protestantes.
Teatro de los Dioses.
CHATELAIN: *Sermons sur l'Ecriture Sainte.*
TORRES AMAT: *La Biblia.*

10. FILOSOFIA

BALDINOTI: *Lógica.*
DE PERRIER: *La logique...*
ROUSSEAU: *Obras en francés.*
MASON: *De officio hominis et civis secundum legem*
naturalem.
Considerations sur l'ordination social apliqué a l'état civil.
THEOFRASTRE: *Les caracteres.*
DIDEROT: *Histoire generale des dogmes et opinions*
philosophiques.
Observations sur l'esprit des lois.
Manual du Philosope.
ABAD FLEURI: *Discursos.*
CONDILLAC: *Oeuvres.*
BOILEAU DESPREUX: *Oeuvres.*
ROUSSEAU: *Suplemento al Contrato Social.*

REYNAL: *Histoire philosophique.*
Histoire philosophique du monde primitif.
ROUSSEAU: *Contrato social.*
ADLER (?): *De la raison et de la tradition.*
LE ARD (?): *Des lettres de gange (?).*
(EMERY): *L'esprit de Leibnitz.*
La Rayson par alfabet.
La morale universelle.
ELBETILLS: *De l'homme, de ses facultes intellectuales et*
de son education.
LIBES: *Le monde phisique et le monde moral.*
OLVACH: *La morale universal.*
BURKE: *Indagación philosophica sobre lo sublime.*
Masoneria (Diversos lligalls).

11. GASTRONOMIA

Dictionnaire portatif de Cuisine de offices.

12. GEOGRAFIA

Diccionario de geografía universal (10 toms).

Tomo de mapas.

Corografía de la Provincia de Toro (sic)

Compendio del Atlas abreviado.

Nueva guía de caminos.

Gramática de Geografía general.

TORRENTE: *Geografía universal.*

POMEY: *Universo abreviado.*

- SMITH: *Riqueza de las Naciones.*

13. GEOMETRIA

Elementos geométricos de Euclides.

Compendio de geometría práctica.

14. GRAMÀTICA, LENGÜES I DICCIONARIS

CHANTREAU: *Gramática francesa. (Dos exemplars).*

ANAYA: *Gramática italiana.*

BALLOT: *Gramática castellana.*

CONELLI: *Gramática de la lengua ynglesa.*

Diálogos en Español y Francés.

TOMASI: *Gramática ytaliana.*

Diccionario Latín, Francés, Alemán, Inglés, Italiano y Español.

BALBUENA: *Diccionario Latín-Español.*

CAMPMANY: *Diccionario Francés-Español.*

FALTRIQUERA: *Diccionario Francés y Español y viceversa.*

Diccionario de la Real Academia Española. Segunda edición.

Diccionario Francés y Español.

Diccionario Italiano y Español y viceversa.

TRAMARRIE: *Gramática francesa.*

15. HISTÒRIA

ABAD DE SANREAL: *Vida y muerte del Príncipe D. Carlos, hijo primogénito de Felipe II.*

Proceso criminal contra Antonio Pérez.

Abregé de la vie de la Princese Marie Therese d'Austriche.

SOLER: *Revolución de París de mil ochocientos treinta.*

—DE PRAD: *De la Revolution actuelle de la Espagne.*

Consideraciones sobre las causas de la grandeza y decadencia de los Romanos.

CASAUS: *Respuesta del Aragonés aficionado á las Antigüedades de su Reyno.*

- HURTADO DE MENDOZA: *Guerra de Granada.*
Historia del Reyno de Argel.
- DE PRAD: *Memoires historiques sur la revolution de Espagne.*
Testamento del S. Rey D. Carlos Segundo.
- CORTADA: *Bosquejo breve y epítome de las glorias de Carlos Segundo.*
Historia de D. Fernando Álvarez de Toledo, Duque de Alba.
Derniers moments des plus illustres personages français.
- LOMONOSOW: *Histoire de Russie.*
Los Condes de Barcelona vindicados. (BOFARULL)
Histoire de la revolution de mil setecientos ochenta y nueve.
Manifiesto de la Junta de Observaciones y Defensa del Reyno de Valencia en mil ochocientos ocho.
- CAMPMANY: *Memorias de Barcelona.*
Histoire du Regné de l'Empereur Charles 5e.
- MARQUES DE MIRAFLORES: *Apuntes sobre la revolución de España*
desde el año veinte á veinte y tres. Tomo primero de documentos de la misma obra.
- JOVELLANOS: *Informe.*
El Mundo. Historia de la Tierra Santa y Francia.
- PUJADES: *Cronica Universal de Cataluña.*
Manifestación de los servicios que há prestado Cataluña á sus Reyes.
Viages de Ciro.
Historia del Cardenal Cisneros.
Siècle de Louis 14.
- PRAD: *Congrés de Vienne.*
Considerations sur la Revolution française.
- PRAD: *De l'Amérique.*
Vie privé du Marechal de Richelieu.
- DE BERTOT: *Histoire des Revolutions.*
Campaña de París de 1814.
- GENERAL MOIXÓ: *Memoria militar sobre los*

acontecimientos

de Guayana.

GENERAL MOIXÓ: *Memoria militar sobre la Isla de Margarita.*

Histoire de Douze Cesars.

BERGIER: *Les grans homes vengés.*

Vida de D. Felipe Amat.

16. LITERATURA I TEATRE

Vida y aventuras de Diego Torres.

QUEVEDO: *Obras jocosas.*

MOLIÈRE: *Obras en francés.*

Tableau del Amor Conyugal.

SAAVEDRA FAJARDO: *Corona gòtica.*

Consideraciones críticas sobre el arte del romance castellano.

CERVANTES: *Novelas.*

Novelle galanti.

Aventuras de Telémaco.

CADALSO: *Noches lúgubres.*

Fray Gerundio de Campazas.

TORRES AMAT: *Diccionario de Escritores Catalanes.*

MELCHOR DÍAZ DE TOLEDO: *Poesías.*

CERVANTES: *Galatea.*

HORACIO: *(Obras) en latín y español.*

El criticón (de GRACIÁN).

FEDRO: *Fábulas.*

La Zaida. Comedia manuscrita.

J. GONZÁLEZ DE SALAS: *Nueva idea de la tragedia antigua.*

Les comentayres de Cesar. En latín et en française.
Les aventures de Telemaque.
Cours de Belles Lettres.
 BOCCACCIO: *Contes.*
 MASDEU: *Arte poética.*
Tragedias viejas.
 (CERVANTES): *D. Quijote de la Mancha.*
 LESOFA(?) DE CREVILLON: *Conte moral.*
 BACA DE GUZMÁN: *Las naves de Cortés destruidas . Canto.*
 IRIARTE: *Poéma a la música.*
Le Bonheur en six chants. Poema.
 CONDESTABLE DE PORTUGAL: *Colección de poesías castellanas.*
Candide ou l'optimisme (VOLTAIRE).
Gradus ad Parnasum.
 TASSO: *Jerusalen restaurada.*
Diccionario crítico- burlesco.
 OVIDIO: *Ysera (?)*
Parnaso español. (9 toms).
 VIRGILIO: *Obras en latín.*
Histoire litteraire des femes fransoises.
 MORATÍN: *Obras dramáticas y líricas.*
Colección de las piezas dramáticas de los Autores Españoles.
(20 toms).
Colección de comedias antiguas.
 MORATÍN: *Obras póstumas.*
 CORTESANO (?): *Juicio crítico de la misma obra (de Moratín).*
 GILGACA: *Sobre teatro de Barcelona.*
Poeta griego.
 GARCILASO : *Obras.*
 MELÉNDEZ : *Poesías.*
 HUERTA : *Obras poéticas.*
Óperas y farsas (en 20 quaderns).

17. MATEMÀTIQUES

RAILS (?): *Matemáticas.*

LIAÑO: *Ensayos matemáticos de Caballería.*

18. MEDICINA

LE ROI: *Medicina curativa.*

19. POLÍTICA

Manifiesto del General Narváez en constestación á las acusaciones del Conde de Luchana.

MONTESQUIEU: *Lettres persannes. (Tres exemplars).*

MONTESQUIEU: *Considerations sur les causes de la grandeur des Romans.*

NATTEL (?): *Le Droit des gens.*

ANTONIO PÉREZ: *Obras y relaciones.*

Teorie des Revolutions.

VILLANUEVA: *Apuntes sobre el arresto de los vocales de Cortes.*

Considerations sur le gubernement.

Correspondencia de la Corte de Roma con Francia.

DAGEVILLE: *De la propiété politique en civile.*

Essais politiques.

DELACROIX: *Constitutions des Principaux etats de l'Europe et d'Etat Units.*

MACHIAVEL: *Ouvres.*

Estado político de la Europa.

20. VIATGES

Nueva guía de caminos.

Guía de forasteros.

El mundo. Historia de la Tierra Santa con sus atlas.

Lettres a De Prad par un indigene de la Amerique de Sud.

La libertad de los mares.

Guía de caminos de España.

Generalis temporum notio.

21. DIVERSOS

MURATORI: *La pública felicidad.*

MIRABANT: *Sistemas de les Natures.*

MARTÍ: *Catecismo de las fiestas.*

Nouveau traité de la civilité

Le compere Matieu.

Compadre Mateo.

Maximes et reflections morales del Div. de la Rochefaucold.

Cristiano en el templo.

Meditación sobre las ruinas.

BIGART LE BRUN: *Obras.*

Extraid de Druoit de le France. (?)

VOULES: *Instrucción á la Historia Natural.*

MASFALTE: *Les provinciales.*

Traité des grueries Seigne curiales (?).

Code muy usado de Seigneur haux justicieurs (?).

CONDORCE: *Esquice d'un tableau historique.*

Sadeana memoranda.

Discurso sobre la educación de las mujeres.

Essai sur le veau.

El Príncipe y su Pueblo.

MARTINEZ MARINA: *Juicio crítico.*

STAËL-HOLSTEIN: *De la Allemagne.*

ADELAIDE MEREAU: *Obras.*

DOUFOR: *Gangements faits aux singcodes (?)*.
 UNGLI: *Animali parlanti*.
Febrero adicionado.
 DE PRAD : *Congreso de Calsbat*.
 VOLNEY: *Les ruines*.
 TOMÁS PAYNE : *Recueil des divers escrits*.
Oraciones Divi Josefi Miguel.
Aventuras de Juan Luis.
 JOSÉ Mª VACA GUZMÁN: *Obras*.
Apéndice á la educación popular.
Discurso sobre la educación popular.
 GLASION: *Obras*.
 BERMÚDEZ DE CASTRO: *Discurso imparcial sobre los derechos de los hijos naturales*.
Curia filípica.
 COVARRUBIAS: *Máximas sobre recursos de fuerzas y protección*.
 GILBERT: *Traité historique et critique de l'opinion*.
Guide de l'Enseignement mutuel.
Pladoier.
Cartas de un pbre. Español sobre la del Ciudadano Gregorio.
D. Papos (?) de Bovadilla.
Il Secreto alla moga (?).
L'Prit des gloix (?).
 BASTUS: *Diccionario Enciclopédico*.
Nouvelle biografie clasique.
 BLAIR: *Retórica*.
Lettres de Minon de Lenitos (?).
Diversos lligalls contenint quaderns relatius a: sermons,